

PATVIRTINTA
Akcinės bendrovės Lietuvos oro uostų
generalinio direktoriaus
2024 m. rugsėjo d. įsakymu Nr.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo išvada

2024-09- Nr. _____
Vilnius

<p>1. Viešojo sektoriaus subjektas, kuriame atliktas KPT nustatymas (veiklos sritis (-ys), kurioje (-iose) buvo atliekamas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas, jos (-ų) trumpas aprašymas).</p>	<p>Korupcijos pasireiškimo tikimybės (toliau – KPT) nustatymas buvo atliktas akcinės bendrovės Lietuvos oro uostų (toliau – LTOU arba Bendrovės) transporto priemonių stovėjimo aikštelių eksploatavimo srityje vertinant LTOU darbuotojų naudojamą stovėjimo aikštelėmis (automobilių valstybinių numerių registravimo procedūrą ir taikomas kontrolės priemones) ir LTOU atsargų bei mažaverčio turto apskaitos srityje vertinant LTOU vidinį reglamentavimą, nurašymo/likvidavimo procedūras ir galimas visas susijusias rizikas atsižvelgiant į reglamentavimo kaitą po pasikeitusio LTOU statuso.</p> <p>KPT atliktas LTOU iniciatyva.</p>
<p>2. Asmenys (subjektai), atlikę viešojo sektoriaus subjekto KPT nustatymą</p>	<p>Už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingas LTOU Saugos ir saugumo departamento direktorius Vidas Kšanas; Už korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių įgyvendinimą atsakingi LTOU Saugos ir saugumo departamento Prevencijos skyriaus vadovė Eglė Savickė ir LTOU Saugos ir saugumo departamento Prevencijos skyriaus prevencijos specialistas Mindaugas Kavaliauskas.</p>
<p>3. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo pradžios ir pabaigos laikas. Analizuotas laikotarpis.</p>	<p>KPT vertinimas, surinkus jam atlikti reikalingą informaciją, pradėtas 2023 m. liepos 25 d. Analizuotas laikotarpis nuo 2023-07-01 iki 2024-07-30, pagal poreikį ir kiti laikotarpiai. Taip pat atsižvelgta į teisinio reglamentavimo pokyčius po LTOU statuso pasikeitimo.</p>

4. Nustatytos rizikos, jų lygiai, suskirstymas pagal svarbą:

POVEIKIS	Katastrofinis					
	Kritinis					
	Pastebimas					
	Žemas					
	Nereikšmingas	R2 1		R1 3		
		Labai žema	Žema	Vidutinė	Aukšta	Labai aukšta
TIKIMYBĖ						

Rizikingumo lygis:

Žalias rizikingumo lygis

Rizikos pavadinimas, tikimybė, poveikio lygis:

R1 – dėl nepakankamai aiškaus reglamentavimo ir neapibrėžtų vidaus kontrolės procedūrų galimas piktnaudžiavimas netinkamai naudojantis LTOU transporto priemonių stovėjimo aikštelėmis.

P=1; T=3. Rizikos lygis: R=TxP; R1=3

Poveikis vertinamas 1 balu, nes analizuojamu laikotarpiu LTOU vidiniu pranešimų kanalu ar kitais būdais nebuvo gauta pranešimų, susijusių su LTOU darbuotojų galimu piktnaudžiavimu ar netinkamu pareigų atlikimu netinkamai laikantis transporto priemonių laikymo taisyklių. Tačiau nustatytos pagrįstos abejonės dėl esamo transporto priemonių stovėjimo aikštelių taisyklių nepakankamo reglamentavimo. Taisyklėse nenumatytos vidaus kontrolės procedūros, dėl ko nepakankamai ribojamos galimos korupcinės rizikos. Viešojo sektoriaus subjekto veiklai ir reputacijai įtaka nedaroma. Nepatiriama papildomų finansinių išlaidų, susijusių su rizikų poveikiu.

Tikimybė vertinama 3 balais, nes atlikus LTOU Vilniaus, Kauno ir Palangos filialų transporto priemonių stovėjimo aikštelių taisyklių laikymosi kontrolės peržiūrą, pastebima, kad skirtingas teisinis reglamentavimas skirtinguose filialuose sudaro tikimybę netinkamai taikyti teises normas. Taip pat buvo nustatyti 33 atvejai, kuomet buvo registruoti darbuotojų automobilių valstybiniai numeriai su leidimu naudotis LTOU stovėjimo aikštelėmis daugiau nei dviem automobiliams, t.y. pagrindiniam automobiliui ir pakaitiniam automobiliui, kas taip pat rodo, nepakankamą vidaus kontrolės lygį.

Pagrindimas, kodėl skirti atitinkami balai:

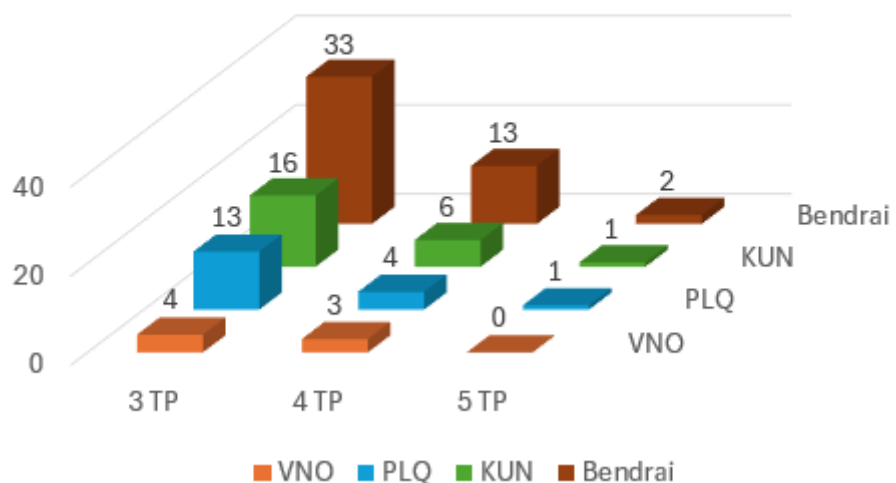
KPT atlikimo metu buvo analizuojami:

1. LTOU generalinio direktoriaus 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymas Nr. 1R-166 „Dėl AB Lietuvos oro uostų Vilniaus filialo transporto priemonių stovėjimo aikštelių taisyklių bei transporto priemonių stovėjimo nekontroliuojamoje zonoje paslaugų kainodaros patvirtinimo“;
2. LTOU generalinio direktoriaus 2023 m. gruodžio 4 d. įsakymas Nr. 1R-233 „Dėl AB Lietuvos oro uostų Palangos filialo transporto priemonių stovėjimo aikštelių taisyklių bei kainodaros patvirtinimo“;
3. LTOU generalinio direktoriaus 2023 m. gruodžio 28 d. įsakymas Nr.1R-251 “Dėl AB Lietuvos oro uostų Kauno filialo transporto priemonių stovėjimo aikštelių taisyklių bei kainodaros patvirtinimo”;
4. Valstybinės įmonės Lietuvos oro uostai generalinio direktoriaus 2022 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr.1R-251 “Dėl papildomų naudų patvirtinimo”.

Atlikus LTOU Vilniaus, Kauno ir Palangos filialų transporto priemonių stovėjimo aikštelių taisyklių bei kainodaros lyginamąją analizę nustatyta, kad esminių skirtumų nėra, dėl ko šios taisyklės ir kainodara negalėtų būti konsoliduotos į vienas taisykles ir kainodaros planą konkrečiai aprašant skirtingam filialui reikšmingą kainodaros skirtumą. Tokiu būdu būtų mažinama rizika dėl netinkamo teisės normos taikymo ir darbuotojai ar kiti asmenys siekiantys išsiaiškinti jų turinį matytų vieningą tvarką. Taip pat tokiu būdu būtų mažinama administracinė našta atnaujinant visas tvarkas atskirai. Panaikinus vientisumo stoką, galima tikėti teigiamo antikorupcinio poveikio, nes sistema taptų aiškesnė nei šiuo metu.

Atlikus darbuotojų registruotų automobilių valstybių numerių patikrą automobilių stovėjimo sistemoje nustatyta, kad laikotarpiu nuo 2023 m. rugsėjo 8 d. iki 2024 m. liepos 30 d. bendrai visuose filialuose identifikuoti 33 atvejai, kai vienam darbuotojui buvo priskirta nuo 3 iki 5 vienetų automobilių valstybinių numerių kas įrodo, kad nėra nustatyta galimų registruoti automobilių maksimali norma ir nėra numatytos periodinės vidaus kontrolės procedūros, kurių metu būtų naikinami neaktualūs duomenys, taigi vidaus kontrolė yra nepakankama.

Darbuotojų leidimai parkuoti automobilius Bendrovės parkavimo aikštelėse

	<p>Atsižvelgiant į išanalizuotas taisykles, matyti, kad teisės aktuose nėra apribotas darbuotojų galimų registruoti į stovėjimo sistemą automobilių skaičius, kuris būtų logiškas pvz.: ne daugiau kaip du automobiliai (vienas pagrindinis, kitas pakaitinis). Taip pat teisės aktuose nėra konkrečiai aprašyta asmens, kuris vykdo šių taisyklių laikymosi kontrolę teisės ir pareigos bei kontrolės mechanizmas ar jo periodiškumas. Šie vidaus kontrolės sistemos trūkumai suponuoja aukštesnio lygmens tikimybę, kad nepakankamai aiškiai apibrėžiant bei kontroliuojant LTOU darbuotojams suteikiamomis naudomis yra didesnė piktnaudžiavimo esama tvarka tikimybė, t.y. registruojant į sistemą automobilius neįsitikinama ar visi registruoti automobiliai tikrai yra vis dar naudojami darbuotojo ir kiek šiuo metu automobilių yra registruota parkavimo sistemoje iš viso. Tokiu būdu gali egzistuoti tikimybė, kad Bendrovė eksploatuodama dalį stovėjimo aikštelių, kuriose gali parkuoti automobilius ir keleiviai gali patirti nuostolį per negautas pajamas, o darbuotojas siekdamas finansinės naudos gali pasipelnyti pasitelkdamas LTOU infrastruktūrą.</p> <p>Išanalizavus visų LTOU filialų automobilių stovėjimo taisyklių tvarkas pastebima, kad skirtinguose filialuose numatyti skirtingi reikalavimai, pvz.: LTOU generalinio direktoriaus 2023 m. rugšėjo 4 d. įsakymu Nr. 1R-166 „Dėl AB Lietuvos oro uostų Vilniaus filialo transporto priemonių stovėjimo aikštelių taisyklių bei transporto priemonių stovėjimo nekontroliuojamoje zonoje paslaugų kainodaros patvirtinimo“ patvirtintų taisyklių 3.18. p. išdėstyta nuostata, kad: <i>”Darbuotojams yra draudžiama statyti (ar laikyti) Transporto priemonės Darbuotojų asmeninėms Transporto priemonėms skirtose Aikštelėse ilgiau nei 16 valandų per parą, išskyrus atvejus, kai darbuotojas yra išvykęs į komandiruotę. Nustačius šio punkto pažeidimą, už kiekvieną Transporto priemonės stovėjimo Aikštelėje ne Darbuotojo darbo metu parą Darbuotojas privalo mokėti LTOU 10,00 Eur (dešimties eurų, 00 ct) Transporto priemonės stovėjimo paslaugos mokesį. Paslaugos mokesčio sumokėjimas neatima Oro uostui teisės apriboti atitinkamo Darbuotojo Transporto priemonės(-ių) patekimą į Aikšteles.“</i> Tuo tarpu valstybinės įmonės Lietuvos oro uostai generalinio direktoriaus 2022 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr.1R-251 “Dėl papildomų naudų patvirtinimo” 1.5 punkte, numatyta, kad: <i>“Darbuotojams, atvykstantiems asmeniniu transportu, suteikiama galimybė nemokamai laikyti asmeninę transporto priemonę Įmonės darbuotojų automobilių stovėjimo aikštelėje”.</i> Toks skirtingas teisinis reglamentavimas taip pat didina netinkamo teisės normos taikymo rizikas, todėl rekomenduotina, taisykles patikslinti ir suvienodinti, kas skatintų sąžiningą darbuotojų antikorpucinį sąmoningumą, nes šiuo metu dviprasmiškos nuostatos galimai klaidina darbuotojus.</p>
<p>Rizikingumo lygis:</p> <p>Žalias rizikingumo lygis</p>	<p>Rizikos pavadinimas, tikimybė, poveikio lygis:</p> <p>R2 – galimas piktnaudžiavimas įgyvendinant tvarką dėl LTOU atsargų ir mažaverčio turto apskaitos, kuri neatitinka teisinio reglamentavimo. P=1; T=1. Rizikos lygis: R=TxP; RI=1</p> <p>Poveikis vertinamas 1 balu, nes analizuojamu laikotarpiu LTOU vidiniu pranešimų kanalu ar kitais būdais nebuvo gauta pranešimų, susijusių su</p>

LTOU darbuotojų galimu piktnaudžiavimu ar netinkamu pareigų atlikimu netinkamai vykdant atsargų ir mažaverčio turto apskaitą. Viešojo sektoriaus subjekto veiklai ir reputacijai įtaka nedaroma. Nepatiriama papildomų finansinių išlaidų, susijusių su rizikų poveikiu.

Tikimybė vertinama 1 balu, nes per analizuojamą laikotarpį nenustatyta nė vieno atvejo per metus LTOU, kur dirba nuo 1 iki 1 000 darbuotojų, tačiau identifiкуotas pasikeitęs teisinis reglamentavimas bei taikoma praktika.

Pagrindimas, kodėl skirti atitinkami balai:

KPT atlikimo metu buvo analizuojami:

1. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas;
2. Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas;
3. Valstybinės įmonės Lietuvos oro uostai generalinio direktoriaus 2015 m. rugpjūčio 14 d. įsakymas Nr. 1R-219 „Dėl įmonės apskaitos politikos patvirtinimo“;
4. Valstybinės įmonės Lietuvos oro uostai generalinio direktoriaus 2015 m. rugsėjo 30 d. įsakymas Nr. 1R-270 „Dėl atsargų ir mažaverčio turto apskaitos tvarkos patvirtinimo (toliau – Tvarka).“

Išanalizavus aukščiau nurodytus dokumentus nustatyta, kad:

- 1) nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. valstybės įmonė Lietuvos oro uostai pakeitė savo teisinį statusą į akcinę bendrovę, todėl būtina atnaujinti vidinius Bendrovės dokumentus reglamentuojančius Atsargų bei mažaverčio turto registravimą, saugojimą, nurašymą ir kt;
- 2) esamas reglamentavimas turi spragų, kurios gali didinti korupcijos pasireiškimo tikimybę, o būtent:

Tvarkos 2 skyriaus Mažaverčio turto ir atsargų registravimo apskaita, jų saugojimo ir nurašymo proceso schemos aprašymo lentelėje naudojami pareigų pavadinimai, kurie neatitinka, nei realaus Bendrovės darbuotojų pareigybių pavadinimų, nei bendrinių darbuotojų pareigų pavadinimų, kurie yra aptarti 1 skyriuje - Santrumpos ir apibrėžimai, todėl tvarkos aprašas tampa sunkiai suprantamas ar dviprasmiškas, dėl ko didėja klaidų rizika.

Taip pat tvarkoje yra vartojami apibrėžimai – **Atsargos** – medžiagos, žaliavos, kurios yra skirtos naudoti įprastinės Lietuvos oro uostų veiklos metu, teikiant paslaugas ir **Mažavertis turtas** – turtas, kuris tenkina visas šias sąlygas:

- a) naudojamas Įmonės veikloje ilgiau nei vieną ataskaitinį laikotarpį (kalendorinius metus)
- b) įsigytas už daugiau nei 30,00 eurų, bet mažesne verte nei Lietuvos oro uostų apskaitos politikoje nustatyta minimali ilgalaikio turto pripažinimo vertė
- c) naudojamas kaip atskiras vienetas ir nėra kito turto sudedamoji dalis.

Minėtoje Tvarkoje, 3 skyriaus 4 skirsnio - Atsargų nurašymas 4.6 punkte nurodyta, kad “<... *Jeigu prekių randama daugiau, jos užpajamuojamos, jei nustatomas prekių trūkumas – materialiai atsakingas darbuotojas privalo jį padengti (jei tam yra teisinis pagrindas) ...>*”, tačiau dokumente trūksta tiksliai apibrėžtų materialiai atsakingo asmens teisių, pareigų ir apibrėžtumo. Taip pat nėra tiksliai nurodyta kas yra laikoma tuo teisiniu pagrindu. Tvarkos 5 skirsnyje - Mažaverčio turto pajamavimas ir nurašymas, nėra apibrėžta materialiai atsakingo asmens atsakomybė, pareigos, teisės. Visas procesas aptartas dviem punktais t.y. nekonkretizuojant procesų dėl ko didėja rizika, jog procesas gali būti nepakankamai kontroliuojamas. Taip pat pastebima, kad nėra pakankamai tiksliai ir plačiai aprašomi nurašomo turto kriterijai, o Tvarkos 3 skyriaus 4 skirsnio - Atsargų nurašymas 4.2 punkte tik paminima, kad: “*Sugedusios, fiziškai ar morališkai netinkamos eksploatuoti atsargos, nurašomos į sąnaudas atskiru atsargų nurašymo aktu, nurodant nurašymo priežastį, tą laikotarpį, kai yra pastebėtas jų nebetinkamas panaudojimas*“. Taip pat ši nuostata taikoma tik atsargoms, o Tvarkos 5 skirsnyje Mažaverčio turto pajamavimas ir nurašymas šio punkto nėra.

Atsižvelgiant į aukščiau pateiktų galimų Tvarkos trūkumų pavyzdžius galima teigti, kad Tvarkoje nėra tiksliai apibrėžtas fizinis mažaverčio materialaus turto nurašymo ir materialaus turto likvidavimo procesas, o būtent nėra aiškūs mažaverčio turto nurašymo kriterijai (pvz.: taikant skirtingus skirtingoms grupėms), nėra tiksliai nurodyti kontroliuojantys atsakingi asmenys ir jų funkcijos, nėra detalios reglamentuoto nurašyto materialaus turto likvidavimą pagrindžiančio proceso.

Pagal dabar galiojančią reguliavimą LTOU nurašymai vyksta šiais būdais:

Atsargų nurašymas:

Pasibaigus mėnesiui, Buhalteris pateikia atsargų apyvartos ataskaitą materialiai atsakingam (toliau – MA) asmeniui. MA asmuo pažymi sunaudotų atsargų kiekius ir nurašymo priežastį. Buhalteris suformuoja atsargų nurašymo aktus, kuriuos patvirtina komisija ir įmonės vadovas.

Mažaverčio turto nurašymas:

Mažaverčio turtas nurašomas inventorizacijos metu, susidėvėjus ar pardavus. MA asmuo pildo nurašymo aktą, kurį pasirašo komisija ir vadovas. Pardavus turtą, užpildomas papildomas perdavimo-priėmimo aktas. (toliau – MA).

Atsižvelgiant į tai, kad pasikeitė įmonės statusas bei siekiant stiprinti vidaus kontrolę atsargų bei mažaverčio turto apskaitos bei nurašymo srityje, rekomenduotina atnaujinti atsargų bei mažaverčio turto apskaitos tvarką kartu numatant ir papildomas taikytinas vidaus kontrolės priemones. Nepakankamai aiškus ir detalus reglamentavimas bei nepakankama vidaus kontrolė gali kelti tikimybę, kad gali būti nurašytas ir geros būklės turtas arba turtas gali būti likviduotas nesilaikant numatytos tvarkos, o tai gali sudaryti sąlygas

	piktnaudžiavimui tarnybine padėtimi, siekiant asmeninės finansinės naudos.	
Kita informacija		
5. Pasiūlymai dėl nustatytų rizikų mažinimo priemonių taikymo	<p>LTOU Komercijos departamento Pardavimų skyriui: Parengti vieningas LTOU Vilniaus, Kauno ir Palangos filialų transporto priemonių stovėjimo aikštelių taisyklės atsižvelgiant į pateiktas išvalgas dėl vidaus kontrolės stiprinimo.</p> <p>LTOU Finansų departamento Apskaitos skyriui bendradarbiaujant kartu su turto valdymo koordinatorė ir LTOU Plėtros departamento Aplinkosaugos skyriaus darbuotojais, atsakingais už materialaus turto nurašymą, likvidavimą ir kontrolę: Parengti naujos redakcijos LTOU atsargų ir mažaverčio turto apskaitos tvarką pagal aktualų teisinį reglamentavimą.</p> <p>LTOU Saugos ir saugumo Prevencijos skyriui: stebėti ar savalaikiai įgyvendinamos pateiktos rekomendacijos.</p>	
6. Kitos pastabos	<p>Pažymime, kad pagal 2023 m. Lietuvos oro uostų korupcijos pasireiškimo tikimybes išvados rekomendacijas buvo įgyvendintos visos priemonės laiku ir suplanuota apimti, t.y.:</p> <p>1.LTOU Finansų departamento Viešųjų pirkimų skyrius, kartu su darbuotoju(-is), atsakingais už viešųjų pirkimų prevencinę kontrolę, taikė rizikos valdymo priemones, numatytas Viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos apraše, užtikrinant savalaikį pirkimų planavimą, rinkos tyrimų vykdymą ir fiksavimą VIPIS, bei viešųjų pirkimų atlikimą iš vieno tiekėjo apklausos būdu iki 5000 eurų be PVM, kai aprašas tokią galimybę numato. Taip pat vykdė mokymus su Saugos ir saugumo departamento Prevencijos skyriumi ir papildomai informavo pirkimų iniciatorius apie pirkimų planavimo, rinkos tyrimo atlikimo, neskelbiamų mažos vertės pirkimų atliekamų iš vieno tiekėjo rizikas ir atsakomybę.</p> <p>2.LTOU Personalo ir administravimo skyrius parengė atrankos ir įdarbinimo procesų aprašą, kuris buvo patvirtintas 2024 m. liepos 11 d. įsakymu Nr.1R-114.</p> <p>3.Saugos ir saugumo Prevencijos skyrius patobulino viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų įgyvendinimo tvarkos aprašą, kuris buvo patvirtintas 2023 m. spalio 3 d. įsakymu Nr. 1R-184. Aprašo pakeitimas numato LTOU struktūrinių padalinių vadovų ir/ar pavaduotojų papildomas patikros procedūras, taip pat parengta pretenduojančiam kandidatui apklausos anketa siekiant valdyti galinčias kilti rizikas.</p>	
7. Priedai	Nėra.	
Išvadą parengęs asmuo: LTOU Saugos ir saugumo departamento Prevencijos skyriaus prevencijos specialistas Mindaugas Kavaliauskas	(parašas)	